

kerva da kupo svojemu možu, ali komu drugemu, vzame ruto iz leve roke in jo verže klečečemu ženinu in nevesti za jedno okolo vrata, ter nju potegne v hišo, ko svatje vriskajo in strelači strelajo.

(Druge ženitbene šege tega kraja so v Zagreb. Kol u 1. zvez.)
J. V.

Mizoplés.

Ko sim pred nekimi tremi tedni v nemškem časniku „Allgem. Zeitung“ pervokrat novico o sedaj tako slovečem mizoplesu prebiral, se mi je že dozdevalo, da bo ta reč še dosto od sebe govoriti dala. In res je taka. Po Nemškem in Austrijskem ni ga skor mesta ne kraja, kjer bi ne poskušali iz severne Amerike v Evropo donešene znajdbe. In zares je ni ležaji skušnje memo té, — lesenih miz in mizic nikjer ne manjka, še manj pa radovednih ljudi, ki želijo prečudni plés gledati.

Čeravno je skušnja lahka, so vendar le nekteri v nji srečni, drugi ne; nekteri nočejo viditi, kar je, — drugi so križem misel o vzroku mizoplesa; ni tedaj čuda, da po časnikih in v govorih učenih in prostih ljudi se je vnel silen prepir o tem *).

Jez sim to reč dvakrat na tanjko po nakazu dr. André-a poskusil. Enkrat nas je šest, drugikrat sedem oseb raznega spola blizo osemdeset minut okoli prav pripravne mize sedelo, brez da bi se bila le kolčikaj premaknila. Že se mi ta reč enmalo dvomljiva zdí, kome nek prijatelj povabi še eno skušnjo gledat iti. Greva tedaj preteklo nedeljo v hišo tukajšnjega trgovca, gosp. Krašovca, kjer najdeva zbrano družico gospodov, gospé in gospodičin, in mlado pesterno, ktero so mi popisali posebno občutljivo in polno tiste prečudne moči. Postavijo v sredo izbe štirinogato mizico terdega lesa; dva gospoda in omenjena pesterna, mlada deklica kakih 18 let, se vstopijo okoli mizice, vsi trije položé roke na njo po versti, da mazinci eden drugega pokrivajo. Mi drugi debelo gledamo in čujemo kaj da bo. — Komaj preteče kakih 5 minut, se začne deklici desna roka silno tresti, kmalo komolec in potler cela rama, potem leva roka in celo truplo, — pretečete še dvé minuti, in miza se začne gibati, premikovati, sukati, in sukaje po izbi se plaziti, da nas je, ki smo to reč pervikrat vidili, zares gróza obšla. Deklica stopi iz verste, in pristopijo trije gospodje, potler štirje in sklenejo versto, — al vse zastonj, miza se ne gane več. Prinesejo potem na pol veči in težji mizo; okoli nje se vstopijo štirje gospodje z deklico vred. Štejemo komaj tri minute, začne miza že pokati, se močno gibati, naprej premikovati; — gospodje odstopijo in deklica edina z rahlo na mizo položenimi samimi persti po izbi vodi teško mizo, al, prav za prav reči, ji sledí; miza pa se tako silno v steno zaleti, da ji skoro ena noga odleti. Po navadnem slabo dekcle ni v stanu te mize z obema rokama po izbi tako za seboj potegovati, kakor se je tukaj s tremi persti zgodilo. Na obrazu se ji že bere neka važna prememba o ti dóbi; zdražena kri ji bolj v glavo stopi, in trese se po celem truplu še delj časa po tem;

enkrat je skor omedlela. Pesterna je že delj časa v tisti službi, in nikdar poprej se ni kaj takega na nji zapazilo.

Kar sim z lastnimi očmi vidil, sim tukaj popisal.

Vendar se jih ne manjka, ki vse to golo sleparijo in pomoto ljudi imenujejo. Al pomislimo, da so se nekaj ljudje tudi Kolumbu in Galileju posmehovali! Čudovita moč se zbudí na to vižo; kako in kaj: bo daljno preiskovanje in premišljevanje razodelo. Pervo je, da se skušnje dogotovijo, al, kakor scer pravijo, da se „facta constatarajo“.

Dragotin Melcer, gimnazialni učitelj.

Novičar iz slovenskih krajev.

Od sv. Petra poleg Radgone 23. aprila *).

Vse je živo po vinogradih; čez in čez se koplje. Revni kopaci, katerim se revšina že na obrazu bère, moškega in ženskega spola, mladi in stari dohajajo po navadi iz bližnjega Ogerskega (se ve Slovenci), si krajcara za služijo. Kdor pomisli, da vinograd mnogo dnin potrebuje, pridela pa se v obče le srednje, akoravno se letos ljudje jako obilne sladke kaplice nadjajo, bo lahko zapopadel, da je dnina za kratek dan, to je, od osmih dopoldne in od ene do pètih s pijačo po 9 grošev; za dolg dan pa, to je, od šestih zjutrej do sedmih na večer, tudi s pijačo, po 12 grošev (šajna) zadostno plačano.

Kakor nam sadunošni popki dosedaj kažejo, imamo mnogo sadja pričakovati, ker je mogoče, da cvetje drevja škodljivega in neprijetnega vremena zavarovano ostane. Zimske setve povsod lepo stojijo. Toliko bolj pa je popelavanje zemlje poškodilo, ker so na več krajih njive, vinogradi, celó hiše niže zlezle.

Da se mize obračajo, kakor smo v predzadnjih „Novicah“ čitali, je gola resnica; tudi človek, ako se na njega na tako vižo roke položé, se premikáva. Mi pa smo tudi (že znana reč) skusili, kako zlata ura, lanček, rinčica, ako se na židano nit obesi in v čaši (bokalu) mirno viseča z dvema perstama derži, preje ali pozneje sama po sebi cingetati začne. Jančar.

Iz Leskovca na Dolenskem 23. aprila. *

„Kaj bo?“ — se sliši pogostoma med kmeti pa tudi med teržani govoriti — „železnico od Zidanega mosta proti Zagrebu bojo vendarle gotovo napravili; naš zaslužek na Savi, pa tudi po cestah pojde rakom žvižgat“. „Kaj bo?“ če bi se boleziin grojzda tudi v naše nograde prikradla, od kod bomo denar za davke in za sto družih potreb jemali?“

Pač res, da gospodarje v slabih letih težak jarm tare, pa z zdihlejem samim: „kaj bo?“ ni nič storjenega, nič zboljšanega. Novi časi, nove potrebe! Kadar po starem več ne bo hotlo iti, bomo mogli po drugih dohodkih gledati, in kar je mogoče si pomagati. V izgled vzamem kmete iz Kerškega polja med Savo in Kerko. Veliko si ti reveži na nobeni strani pomagati ne morejo. Slabo gnojena, pusta, peščena zemlja obilno roditi ne more. Travnikov je silno malo. Lastnih šum (host, gojzdov) pa celó najti ni; zato si tudi ondašnji kmetje ne morejo veliko živine deržati, brez živine in gnoja je pa poljedelstvo reva. Imajo pa nekoliko s pičlim od živine objedenim germovjem zarašenih spašnikov, po katerih merševo živinčce od prve spomladi do terde jeseni gloje tiste bilke, katerih solčni žarki ne popalijo. Svinje, če je le kolikaj kopno, vse širim po polju rijejo, kmet pa ajdove pleve in druge take reči, kakor dober gnoj v vinograd zapelje. — Vasi so polne blata s kravjemkom namesanega, al na to nobeden veliko ne porajta. Večkrat sim popraševal, kmalo v tej, kmalo v uni vasi, zakaj da tako prostornih ograj pri hišah s sadjem, spašnikov pa z družim drevjem ne zasade? Vsak pa veli: „ne porata, sim že skušal, pa en čas raste in vsahne“. Pri vsim tem se pa

*) Kdor hoče kaj posebno neslanega o tem brati, naj bère 512. list Lipskega časnika „Illustrirte Zeit.“, kjer je nek fizikar v zdraviteljsko razlaganje zašel, in iz žilnega bitja (Pulsschlag) in iz miskinega kerča (Muskelkrampf) premik mize po mehaniški sili razodeval! Po ti razlagi imajo sili sila drobne kervine žilice na perstnih koncih (!) in pa kerč roke (!) tako moč, da tirajo mizo okrog. Gosp. fizikar, ki gotovo ne pozná moči žilnega bitja, še manj pa perstnega kerča, bi bil bolj pametno storil, ako bi se ne bil spustil v razlaganje mizoplesa po ti poti! — Kdor pa temu nasprot kaj pametnega in znanstvenega želi o razlagi mizoplesa brati, naj bere v 101. listu Dunajskega časnika (Lokalblatt zur Wiener Zeitung) iz „Bohemia“ vzeti sostavek: „Das Tischrücken vom Standpunkte der Wissenschaft.“ Vred.

*) Take naznanila so nam prav ljube.

Vred.

semtertje kako lepo in košato sadno drevo vidi, čeravno le redko; zato je verjetno, da bi, ako bi se zemlja prav obdelovala in za sajenje sadnih drevés pripravila, v kratkem času bi veliko lepih vertov viditi bilo. Le resne volje in enmalo truda je treba. In sadje se bo gotovo lahko oddajalo po bližnji železnici.

Komur ni svetovati, tudi ni pomagati. V neki vasi je prav velika luža, v katero se ob deževnem vremenu tudi gnojnice steka. Sploh v nji živino napajajo, čeravno ne delječ proč voda teče. Vročina lanskega poletja je lužo popolnoma posušila. Veliko voz dobrega gnoja bi bili lahko pridobili, in prav potrebuje ga njih polje. Al nobeden se je ne dotakne. Nek posestnik, kateri je vrednost blata ravno pred setvijo ajde bolj ceniti vedil, memo gredé gleda vsušeno blato in pošten denar za-nj obljubi. Al tudi prodati ga niso hotli! in v kratkem se je luža z vodo spet napolnila; kdaj bo spet suha, kdo vé?

Naj bi naši deželani posnemali zlati izgled marljivega gospodarja gosp. Velkovaškega grofa Franca Ksav. Auersperga. Blizo Velkevasi med cestama, kateri po prijetni planjavi ena od Rake, druga od Kostanjevice proti Kerškemu peljate, se zagleda v sredi med njivami štirivoglani gaj lepo vredjenih, košatih germičkov na precej velikem prostoru. Lepo spomladi tam penica prepéva in druge tičice se igraje po vejicah skaklajo. Menil bi, da vse to je le za kratek čas napravljeno. — Pa glej! same murve so; od njih listja se preživi veliko, veliko svilnih gosenc, z veseljem se vidi zlatorumena svila v Velkovaškem gradu motati, ktera lastniku lepe denarje donša. Lepa vinska gorica ob kraji ceste med Leskovcem in Velkovešjo je neprecenljivi kinč celega ondotnega kraja. V tej gorici so tudi prostorni vinogradi Velkovaške grajšine. Prav lahko jih je najti. Povsod, kjer se drugih vinogradov dotikajo, pa tudi ob koncu so zasajene lepe majčkine murve, ktere so stanovitni mejniki, in bojo v kratkem obilno listja dajale. — Lejte, ljubi kmetje! tudi vam je koliko toliko ravno ta pot odprta; začnite murve saditi; sviloreja, če se je prav poprimete, bi vas v prihodnjih časih hude revšine varovati znala. Kmetijska družba v Ljubljani vam ponuja murbenega drevja in lepo po domače spisani nauk, kako z mürbami in židonosnimi gosenci ravnati. Zdramate se, dragi moji! in sežite po vsem, kar vam v revnem stanu boljši dohodke ponuja. Novi časi, nove potrebe! Le vedno „po starem“ ne kaže več!

Pod Snežnikom 20. aprila. Pervi dan aprila dobim po županu neke zemljovide iz Beča. Radovedčen jih hipoma pregledujem, ker sim se nadjal, da bo med njimi narberžeje slovenski zemljovid častitega Kočevskega prijatelja v Tominu, pa žalibog — ni ga bilo zraven. Zemljovidi, ki smo jih dobili na deželo, so bili trije; eden Europe, drugi Austrie; tretji stajarske, koroske, krajnske, goriške in primorske dežele, vsi v nemškem jeziku. Namen gospoda Rafelsberger-a, izdajatelja omenjenih zemljovidov, je za Nemce res prigoden in hvalevreden, ker zemljovidi so obstojni deli omike vsakterega naroda. Al če se mislijo zemljovidi tudi po slovenskih vaséh spečati, morajo biti v jeziku narejeni, da jih tisti, ki jih kupi, tudi brati in ogledovati zamore; več del županov ne razume nemškega, in marsikteri zná boljši križ narediti s sekiro kakor s peresom; kaj pa še velika množina svetovavcov in neizmerno obilo izbornikov, katerim so bili tudi omenjeni zemljovidi poslani? Ni tedaj čuda, da jo je gosp. Rafelsberger slabo opravil z nemškimi zemljovidi, ko bi nam bil nasprot močno vstregel, on bi nam bil Europo in Austrio poslal v slovenskem jeziku, ker bi bila po

tem ta dva zemljovida sredšino lepo izpolnila med zemljovidom celega sveta (v dvéh polkroglih), ktereja že imamo v slovenskem jeziku, in med zemljovidom slovenskih okrajin, ktereja željno pričakujemo. Zemljovidi, ki nam v domačem jeziku kažejo vés svet, po tem Europo, za to naše cesarstvo avstrijsko, in za tem tistih dežel, kjer prebiva narod slovenski, so našemu ljudstvu, ki se je jelo na višji stopnjo omike povzdigovati, zlopotrebni pa za prvo potrebo tudi zadostni. Če se ne motimo, je že v letu 1847 dal gosp. Seljan zemljovid Europe in zemljovid Austrie na ilirski jezik predelan iz tiskarnice Vaše, gosp. Rafelsberger, na svetlo, — zakaj nam niste poslali tistih ali napravili enacih v slovenskem jeziku, da bi tako omika postajala čedalje bolj občinstvo vsih narodov avstrijskih, za katero je vsak jezik vgoden. *Planinski.*

Iz Ljubljane. Za spominek Ettenreich-u namenjeni se je na Krajskem nabralo čez 1900 fl.; narveči donesek je bil 50 fl., nar manjši pol krajcarja. Za nabrani denar se bo dal srebrn kozarec narediti. — Ko je bil unidan knez Černogorski boán v Ljubljani, se je poklicani zdravnik (dr. Schiffer) z njim le slovensko pogovarjal in dosto dobro sta se razumela.

Novičar iz mnogih krajev.

Osnova nove srénjske postave je dogotovljena in pride nek kmalo v poslednjo posvetovanje. — Cesar-ske železnice so prepeljale mesca marca 198.927 osób, en million in 919.879 centov pa blaga, in so zaslužile 869.966 fl. — Branitelja svojega o napadu 18. februara so Njih veličanstvo povzdignili v avstrijski viteški stan. — Naš rojak sedaj vodja ministerske knjigarnice na Dunaji, gosp. dr. Konstantin Wurzbach je prejel viteški križ kralj. Nizozemskega orosl-novega reda. — Časnik Dunajske kmetijske družbe je vstrašil unidan brave s preroštvom, da letos ne bo nič sadja; na to se je oglasil nek dobroznan sadjorejce, ki pravi, da ni še nobenega vzroka, da bi že obupali. — Zlo občutljive osebe naj nikar ne poskušajo mizoplesa, ker je mnogim po tem že hudo bilo. — Parska vlada je v posebnem ukazu prepovedala poslom nespodobni lišp v obleki; to je storila zdaj tudi Pruska. — Iz Turčije se še nič ne zvé: al je ruski poročnik Menčikov že kaj dosegel ali nič; toliko je gotovo, čeravno je sila mogočen v Carigrad prišel, da Turčija še stoji, in scer tako, da je minister Clarendon Angleskemu deržavnemu zboru te dni razodel: „da od zunej se ni Turčii nič bati, tedaj tudi vojske ne zavolj nje“. — Ker se je Ruska vlada tudi v zadeve Serbske knežije vtaknila, je nek ta pismo poslala caru v Petrograd in mu želje razodela: naj bi se ruska vlada nikar ne vtikovala v notranje zadeve knežije. — Pervi snegletos je v Carigradu padel 17. dan t. m., pa je berž skopnel; tudi griči okoli Rima so bili 15. in 16. t. m. s snegom pokriti.

Milodari za Brašlovčane.

V Ljubljani: Gosp. J. Baumgartner, tergovec, 5 gold., gosp. Brus, vradnik kmetijske družbe, 2 gold., gosp. Debevc, posestnik, 3 gold., gosp. Supan, tergovec, 2 gold., gosp. Henrik Skodlar, tergovec, 3 gold., gosp. J. Pollizer, potovajoči tergovec, 1 gold., gosp. Malnar, tergovec, 3 gold., gosp. Vinc. Seunig, posestnik, 3 gold., gosp. A. Schmalz, svetovavec pri c. k. deželni sodni, 2 gold., gosp. V. Zeschko, posestnik, 3 gold., gosp. Jož. Karinger, tergovec, 2 gold., gosp. L. Lukman, predsednik kupčijske zbornice, 2 gold., gosp. K. Holzer, tergovec, 3 gold., gosp. Fr. Gregel, posestnik, 3 gold., gosp. Jož. Bernbacher, tergovec, 2 gold., gosp. M. Smole, posestnik, 2 gold. (Dalje sledi.)